

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА**

МАТЕРІАЛИ

VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 – 16 жовтня 2020 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції 15-16 жовтня 2020 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2020. – 280 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - д.е.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., доц., Каламан О.Б. – к.е.н., доц., Мельник Ю.М. – д.е.н., доц.

II. Визначення моделі системи

1. Встановлення мети моделювання.

2. Визначення типу моделей, характеру завдань створюваних моделей, їх кількості.

3. Визначення елементів моделі для достовірного уявлення або відображення системи.

4. Визначення взаємозв'язку моделей, відповідних взаємозв'язкам системи.

III. «Зшивання» моделей підсистем.

IV. Тестування моделі системи.

Таким чином, без багатосходинкового структурованого моделювання соціально-економічних систем неможливо здійснення інвестиційного проектування. Схеми моделювання описують алгоритм побудова моделі системи.

Література

1. Уемов А.И. Системный подход и общая теория систем. Москва, «Мысль», 1978. – 272 с.

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ КАТЕГОРІЇ «ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА»

Купріна Н.М., к.е.н., доцент

Величко О.М., студентка 3 курсу факультету економіки, бізнесу і контролю
Одеська національна академія харчових технологій

Трансформація економіки України в ринкову модель передбачає активний розвиток приватної власності на засоби виробництва, що впливає на процес масового реформування підприємств та зміни їх організаційно-правових форм та стимулює науковий пошук в переосмисленні окремих облікових категорій, таких як «власний капітал», «зобов'язання», «активи». Тому, одним з пріоритетних завдань бухгалтерського обліку є достовірне та повне відображення та розкриття в фінансовій звітності прав власників, важливу роль в удосконаленні обліку яких, мають дослідження з розкриття сутності та змісту категорії власний капітал на різних стадіях розвитку суспільних та виробничих відносин, подальшого розвитку його концепцій.

Розгляд сутності категорії «власний капітал» в обліково-економічній літературі дає підстави стверджувати про дискусійність його визначення, що зумовлене відсутністю єдиного підходу до теорії капіталу та трактування його сутності, формування та використання. Як показало дослідження, тлумачення сутності «власний капітал» у бухгалтерському обліку суттєво відрізняється від тлумачення останнього в інших економічних науках. Саме тому можна виділити такі три підходи до визначення суті власного капіталу (рис. 1) [1, 695-696].

Рис.1 – Підходи до визначення поняття «власний капітал» [1, с. 696]

Таким чином, як видно з рис. 1, наведені визначення поняття «власний капітал» принципово відрізняються. Для економічних наук власний капітал – це фінансові ресурси, що вкладаються в частину активів, відображені в пасиві балансу підприємства. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1) [2] наводить визначення власного капіталу підприємства, виходячи із «залишкового» підходу та визначає його як частину активів, що є значно вужче ніж при економічному підході. Виходячи з того, що власний капітал підприємства є різницею між вартістю його майна і борговими зобов'язаннями, бухгалтерське визначення терміну «власний капітал» за Положеннями НП(С) БО 1 не дає відповіді на питання, які критерії мають застосовуватись для визначення окремих складових частин власного капіталу. Саме тому доцільно було б наблизити це визначення до економічної суті власного капіталу.

Під час розгляду економічної сутності власного капіталу необхідно виокремити ключові характеристики капіталу, які полягають у тому, що він [3, с. 225–226]:

- виступає в ролі основного чинника виробництва;
- характеризує фінансові ресурси підприємства, які приносять прибуток;

– використовується як основне джерело формування фінансової стійкості його власників;

– є головним мірилом ринкової вартості підприємства, адже саме його динаміка є важливим показником ефективної господарської діяльності.

Власний капітал є одним з найістотніших та найважливіших показників, оскільки виконує функції [4, с. 280–281]:

– самостійності та влади, тобто розмір власного капіталу визначає ступінь незалежності та впливу його власників на підприємство;

– відповідальності й захисту прав кредиторів, тобто відображений в балансі підприємства власний капітал є для зовнішніх користувачів мірилом відносин відповідальності на підприємстві, а також захистом кредиторів від втрати капіталу;

– довготермінового кредитування, тобто перебуває в розпорядженні підприємства необмежений час;

– фінансування ризику, тобто власний капітал використовується для фінансування ризикових інвестицій, на що можуть не погодитись кредитори;

– кредитоспроможності, тобто в разі надання кредиту за інших рівних умов перевагу віддають підприємствам з меншою кредиторською заборгованістю та більшим власним капіталом;

– компенсації понесених збитків, тобто тимчасові збитки мають погашатись за рахунок власного капіталу;

– розподілу доходів та активів, тобто частки окремих власників у капіталі є основою розподілу фінансового результату та майна в разі ліквідації підприємства.

Реалізація цих функцій дає змогу досягнути досить високої ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

В науково-економічній літературі також вчені наводять різні визначення власного капіталу (табл. 1).

Таблиця 1 – Підходи до визначення сутності категорії «власний капітал підприємства»

Автор, джерело	Визначення
Любар О.О., Болахівська В.В., Сімаков О.О., [1, с. 698]	Власний капітал – це сукупність фінансових ресурсів суб’єкта господарювання, що належать йому на правах власності та були створені за рахунок коштів власників підприємства або в результаті його ефективного господарювання, наявність яких забезпечує фінансову стійкість підприємства, тобто можливість та безперервність господарської діяльності та зниження його фінансового ризику.
А.В. Хмелевська та Г.М.Незборецька, [4, с. 193]	Власний капітал - це модифікована величина заборгованості підприємства його засновникам у розмірі вартості активів, які ним забезпечуються.
О.І. Пилипенко, [1, с. 695]	Власний капітал – це загальна вартість власних засобів підприємства, які належать йому на правах власності та використовуються ним для формування його активів.
В.В. Сопко, С.Ф. Голов, Б.А.Райзберг, Д.Л. Міддлтон, Л.К. Чедвик	Власний капітал - капітал, вкладений власниками (засновниками) підприємства.

[1, с. 695]	
П.С. Безруких, Н.П. Кондратков, Л.П. Краснова, Г.В. Савицька, [1, с. 695]	Власний капітал - джерело утворення майна, основне джерело фінансування.
Л.В. Івченко, [5, с. 55]	Власний капітал виражає загальну величину коштів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, вкладених в активи (майно) підприємства.
Я.П. Іщенко, [6, с. 147]	Власний капітал – необхідний фактор виробництва, він включає компоненти боргу, нерозподілений прибуток, привілейовані акції і звичайні акції.
Л.І. Катан, [7, с. 39]	Власний капітал – це певне вираження фінансових відносин, що виникають між акціонерним товариством (корпорацією) та іншими суб'єктами господарювання з приводу його формування та використання.
Мочан А.О., Бандура З.Л., [8, с. 1144]	Власний капітал – сукупність фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, що належать йому на правах власності та були створені за рахунок коштів власників підприємства або у результаті його ефективного господарювання, наявність яких забезпечує фінансову стійкість підприємства, тобто можливість та безперервність господарської діяльності та зниження його фінансового ризику.
Безкоровайна Л.В., [9, с. 67].	Власний капітал – це сума власних коштів підприємства, отримана в результаті його діяльності або від власників (учасників) у вигляді внесків, придбаних акцій, паїв тощо, або залишена на підприємстві безоплатно.

* складено на підставі джерел [1, 4-9].

Таким чином, власні фінансові ресурси для кожного підприємства є тим життєвим необхідним елементом, без якого неможлива ефективна діяльність та подальше існування будь-якого підприємства. Проведене дослідження та аналіз різних позицій вчених та НП(С)БО 1, враховуючи економічний та правовий зміст власного капіталу для більш зрозумілого окреслення окремих його складових частин, ми дали комплексне визначення поняття «власний капітал»: сукупність фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, які відображені в пасиві балансу підприємства та належать йому на правах власності, були створені за рахунок коштів власників підприємства або в результаті його ефективного господарювання, наявність яких забезпечує фінансову стійкість підприємства, можливість і безперервність господарської діяльності та зниження його фінансового ризику.

Література

1. Любар О.О., Болахівська В.В., Сімаков О.О. Власний капітал та його вплив на розвиток вітчизняної науки» // Економіка і суспільство. Випуск 20. 2019. С. 693-700.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

3. Шара Є.Ю. Фінансовий облік П. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 408 с.
4. Хмелевська А.В., Незборецька Г.М. Власний капітал за атрибутами об'єкту бухгалтерського обліку. Сталий розвиток економіки. 2011. № 4. С. 192–194.
5. Івченко Л.В., Удовик Н.Л. Власний капітал: джерела формування та функції // Молодий вчений. 2016. № 1(28). Ч. 1. С. 55–59.
6. Іщенко Я.П., Галайда Л.В. Теоретичні основи формування власного капіталу підприємства // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 15. Ч. 1. С. 146–148.
7. Катан Л.І. Фінансові ресурси підприємства та особливості їх формування // Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. 2014. № 6. – С. 38–44.
8. Мочан А.О., Бандура З.Л. Власний капітал як об'єкт обліку та аналізу. Глобальні та національні проблеми економіки. Вип.8. 2015. Ст.1144-1148
9. Безкоровайна Л.В. Особливості обліку власного капіталу на підприємствах // Журнал МНУ ім. В.О.Сухомлинського. 2015. Вип. 4 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.global-national.in.ua/archive/4-2015/200.pdf>.

КАСТОМІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВOSTІ

Баранюк Х.О., асистент

Одеська національна академія харчових технологій

Пріоритетним направленням кожного вітчизняного підприємства, є в першу чергу, забезпечення підвищення рівня його конкурентоспроможності та ефективності діяльності. В умовах нестабільності економіки та постійних змін у функціонуванні підприємств, як у його внутрішньому середовищі, так і зовнішньому, необхідним є пошук нових інструментів забезпечення та підвищення рівня конкурентоспроможності на підприємствах харчової промисловості, в тому числі інструментів маркетингової діяльності. Особливо важливим це є саме для підприємств малого бізнесу, як найбільш мобільної ланки економічної діяльності Одеської області та країни, що розвивається, і в той же час, найбільш не захищеної та нестабільної, але орієнтованої саме на певного споживача та його потреби. Одним із інструментів для підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств малого бізнесу харчової промисловості, на який слід звернути увагу, на нашу думку, є саме кастомізація, як ефективний метод маркетингової діяльності.

В сучасних умовах функціонування ринку більшість підприємств малого бізнесу зацікавлені у збільшенні попиту клієнтів на продукцію власного виробництва. Одним із способів зниження тиску з боку конкурентів та зміцнення своєї ринкової позиції через залучення уваги споживачів є

34	КОМУНІКАТИВНІ КОМПЕТЕНЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В КОМАНДНІЙ РОБОТІ Черкаський А.В., к.і.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	92
35	AUTOMOTIVE INDUSTRY IS A PRIORITY DIRECTION OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S ECONOMY Коліщук О.В., аспірант, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси	95
36	ВПРОВАДЖЕННЯ РЕІНЖІНІРИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ Самофатова В.А., д.е.н., професор, Бачурський О.І., магістрант, ОНАХТ, Одеса	98
37	ІНКЛЮЗИВНА ТРАНСФОРМАЦІЯ АГРОПРОМИСЛОВИХ КОРПОРАЦІЙ УКРАЇНИ Дідух С.М., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	102
38	СВІТОВА ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА ПЕРЕД ГЛОБАЛЬНИМ ВИКЛИКОМ 2020 РОКУ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ Павлов О.І., д.е.н., професор, ОНАХТ, м. Одеса	104
39	АНАЛІЗ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА Яблонська Н.В., к.е.н., доцент, магістрант Лисенко В.А., ОНАХТ, м. Одеса	109
40	РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ Мініна В.О., аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса	112
41	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ Крупіна С.В., к.е.н., доцент, магістрант Кравчик Т.Ю., ОНАХТ, м. Одеса	115
42	ОЛІЙНО-ЖИРОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ Петкова Д.Ф., аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса	118
43	ПОТОЧНИЙ СТАН РИНКУ МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ Петков О.І., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	120
44	СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ АПК УКРАЇНИ Федорова Т.С., аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса	122
45	ПРОПОЗИЦІЇ СЬОГОДЕННЯ В УПРАВЛІННІ Й РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ Татарик Е. П., асистент, ОНАХТ, м. Одеса	126
46	СХЕМИ ПЕРЕДПРОЄКТОВОГО МОДЕЛЮВАННЯ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ ПРОЄКТУВАННІ Фрум О.Л., к.е.н., ОНАХТ, м. Одеса	131
47	АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ КАТЕГОРІЇ «ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА» Купріна Н.М., к.е.н., доцент, каф. ОтаА; Величко О.М., студентка, ОНАХТ, Одеса	133
48	КАСТОМІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВІСТІ Баранюк Х.О., асистент, ОНАХТ, м. Одеса	137
49	МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ РІВНЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ Кулаковська Т.А., к.е.н., доцент, каф. ЕП, ОНАХТ, м. Одеса	140
50	ОБОРОТНІ АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВА: СУЧАСНІ АСПЕКТИ КЛАСИФІКАЦІЇ Купріна Н.М., к.е.н., доцент, Васьковська К.О., к.е.н., Величко О.М., студентка ОНАХТ, м. Одеса	143
51	МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ – НЕВІДКЛАДНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ САВЕНКО І.І., д.е.н., професор, ОНАХТ, м. Одеса	146